616.002.95.1:614.446.2-07

VÝSKYT HELMINTŮ U LIDÍ VYŠETŘOVANÝCH NA BACILONOSIČSTVÍ

Promovaný biolog Jan CRHA, Parasitologická laboratoř, Brno

Všichni lidé, kteří jsou zaměstnáni v potravinářství, jsou podle zákona vyšetřováni na bacilonosičství. V civilním sektoru se toto vyšetřování má provádět jednou za rok, v armádě se prozatím provádí jednou za čtvrtletí. Vyšetřené osoby s positivním nálezem (Salmonella typhi abdominalis, Salmonella paratyphi A, B, C, ostatní salmonely, shigely a jiné patogenní mikroby) se musí léčit a v případě neúspěšné léčby jsou vyřazeny z potravinářství vůbec.

Ve spádovém území naší laboratoře jsme prováděli u všech proviantních pracovníků (vojáci z povolání, vojáci základní služby, civilní zaměstnanci vojenské správy) kromě vyšetřování na bacilonosičství také vyšetření parasitologické se zaměřením na střevní helminty.

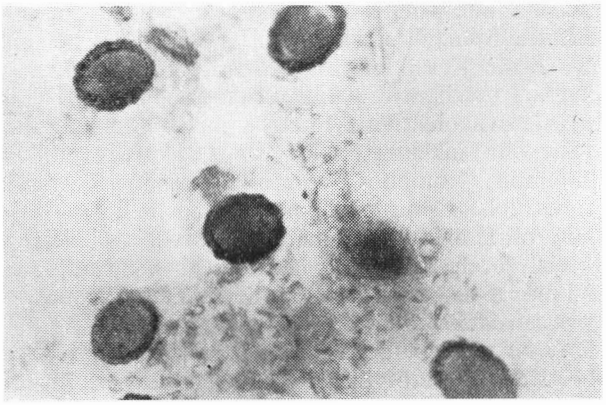
Metodika

Vyšetření stolice na parasity jsme prováděli metodou tlustého nátěru podle Heina, dále metodou koncentrační (Faust) a flotační metodou Hung-Willis-Füllenbornovou. Nejlépe se nám osvědčila metoda tlustého nátěru podle Heina.

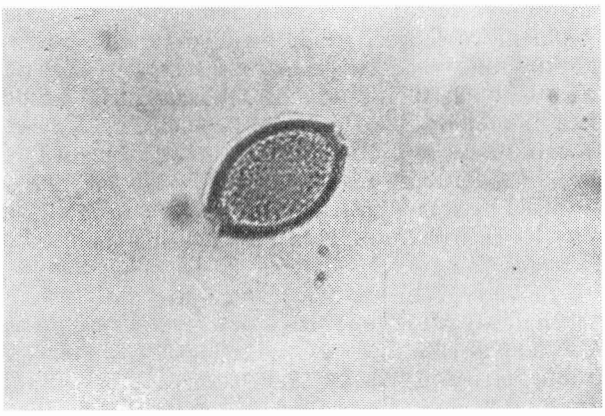
Výsledky

Během roku 1958 jsme vyšetřili celkem 786 lidí (420 mužů a 366 žen), z čehož bylo 23 osob parasitologicky positivních. Z tohoto celkového počtu vyšetřených chceme zaměřit pozornost na určité kolektivy vyšetřovaných, u nichž byl nález positivní. Většinou jde o nový kuchařský personál různých vojenských útvarů, kde jednotlivci mají svá původní bydliště v nejrůznějších místech republiky.

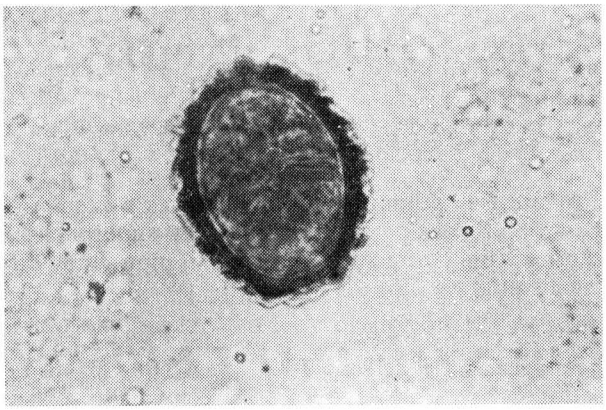
Z první skupiny byla u jednoho z 19 vyšetřených nalezena vajíčka Trichuris trichiura. U druhé skupiny z 11 vyšetřených jeden případ tasemnice Hymenolepis nana. V třetí skupině z pěti vyšetřených zamořeny 3 osoby škrkavkami Ascaris lumbricoides, ze sedmi vyšetřených 5 positivních Ascaris (z toho jeden případ kombinovaného napadení Ascaris a Trichuris) a z jedenácti 3 positivní Ascaris. Ve čtvrté

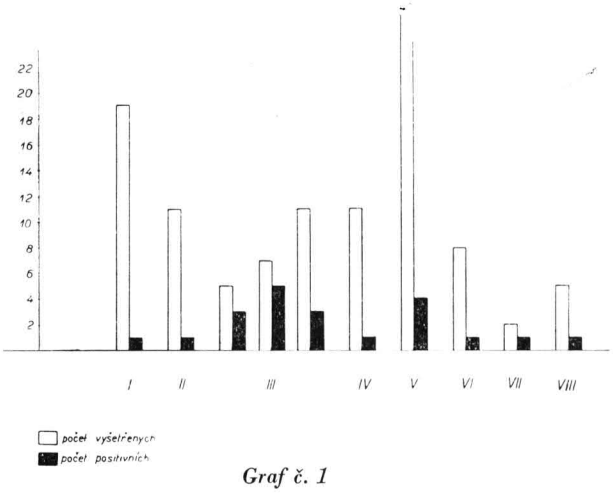
Obr. 1

Obr. 2

Obr. 3

Graf č. 1

skupině z 11 vyšetřených 4 positivní Trichuris. V šesté skupině z 8 vyšetřených u jednoho nález vajíček Trichuris. V sedmé skupině dva vyšetřeni a u jednoho nalezena vajíčka Ascaris. V osmé skupině z 5 vyšetřených jeden positivní s nálezem Trichuris. Podívejme se blíže na jeden případ: bylo provedeno vyšetření na bacilonosičství u jednoho kolektivu (ženy zaměstnané v kuchyni na zotavovně J.) s negativním výsledkem. Při parasitologickém vyšetření jsme u tří osob z pěti vyšetřovaných zjistili vajíčka škrkavek. Při opětovném vyšetření všech zaměstnanců jsme zjistili promořenost většiny osob. Ženy byly jinak „zdravé", jenom jedna nemohla přibrat na váze, druhá byla stále nápadně bledá, u třetí se jevily známky nechutenství atd., a to vše v horském podnebí. Jedna z žen prohlásila, že je soustavně vyšetřovaná na bacilonosičství v civilním sektoru a po šest let je u ní stále výsledek negativní. Uvědomíme-li si, že asi 100 m od zotavovny byl umístěn pionýrský tábor s dětmi, u kterých je možnost nákazy z takových zdrojů snadná, zvláště při nedokonalém dodržování hygienických zásad dětmi v přírodě, pak vidíme důležitost a opodstatnění tohoto vyšetření.

Vybrané skupiny vyšetřených osob demonstrují skutečnost poměrně značného promoření obyvatel parasitickými červy.

Diskuse

Z uvedených faktů vyplývá, že by bylo vhodné provádět u všech pracovníků v potravinářství nejen bakteriologické vyšetření, ale i vyšetření parasitologické. Toto vyšetření jsme začali provádět částečně u vojsk, kde jsou sice hygienické podmínky dobré, ale jednak vzhledem ke kolektivnímu způsobu života vojáků a jednak smíšením lidí z různých krajů republiky je možnost nákazy daleko větší než u civilního obyvatelstva a dále je zde také možnost nebezpečí z opětovného rozšíření helmintů do různých míst republiky po uplynutí základní vojenské služby.

Mohlo by se namítnout, že vajíčka parasitů nejsou akutně infekční jako patogenní mikroby. Mikroby jsou však velmi málo odolné v prostředí a vajíčka parasitů jsou, jak je známo, velmi resistentní a přímá infekčnost u nich nastává až po uzrání (časově různé podle druhů). Patogenní mikrob potřebuje k rozmnožení také určitý čas a optimální podmínky. Mikroby pak způsobují hromadné epidemie, při nichž onemocní v poměrně krátkém čase mnoho lidí. U cizopasných červů jde opačně o pomalou nákazu, ale také nebezpečnou již proto, že se nepozorovaně šíří na další území.

Závěr

Autor provedl v armádě 786 parasitologických vyšetření u lidí vyšetřovaných na bacilonosičství, z čehož bylo 23 positivních (Ascaris lumbricoides, Hymenolepis nana, Trichuris trichiura). Upozorňuje na poměrně značnou promořenost u jednotlivých vyšetřovaných kolektivů a navrhuje provádět parasitologické vyšetření u všech lidí zaměstnaných v potravinářství.

Písemnictví

Hovorka, J. – Helmintologická diagnostika, SAV, Bratislava 1954.

Jírovec, O. – Helmintiase v Československu, HEM-II, str. 385, 1953.

Jírovec, O. – Parasitologie pro lékaře, SZN, Praha 1954.

Podjapolskaja, V. P. – Osobenosti epidemiologii askaridoza i trichocefaloza, Medic. parasitologija 1958, č. 5., str. 524.

Raška, K. – Epidemiologie, Praha 1954.